Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Lainsäädäntöneuvos Karin Cederlöf

**Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristörikosdirektiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 157/2026 vp)**

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä ympäristörikosdirektiivin (EU) 2024/1203 täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Ministeriö haluaa nostaa esille seuraavat näkökohdat.

**Yleistä**

Esityksen mukaisella lainsäädännöllä pannaan pääosin täytäntöön uuden ympäristörikosdirektiivin mukaiset velvoitteet. Maa- ja metsätalousministeriö pitää esitystä kannatettavana ja hyvin valmisteltuna.

Esitys merkitsisi rangaistusasteikkojen ankaroitumista useiden rikosten kohdalla ympäristörikosdirektiivin mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi. Maa- ja metsätalousministeriö näkee tärkeänä, että ehdotettujen muutosten vaikutuksia seurataan ja arvioidaan.

**Metsäkatorikos**

Rikoslain muuttamista koskevassa lakiesityksessä esitetään säädettäväksi metsäkatorikoksesta (rikoslain 48 a luvun 3 c §) ja törkeästä metsäkatorikoksesta (rikoslain 48 a luvun 3 d §). Kyseisissä säännöksissä on kyse EU:n metsäkatoasetuksen (EU) 2023/1115 3 artiklan rikkomisesta, mitä voidaan pitää metsäkatoasetuksen ydinsääntelynä. Metsäkatoasetuksen 3 artiklassa kielletään muun muassa sellaisten hyödykkeiden ja tuotteiden markkinoille saattaminen, asettaminen saataville markkinoilla ja vieminen, jotka ovat aiheuttaneet metsäkatoa.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää hyvänä, että rikoslain muuttamista koskevan esityksen valmistelussa on otettu huomioon myös EU:n metsäkatoasetuksen uusimmat muutokset, jotka tehtiin metsäkatoasetukseen joulukuussa 2025. Muutosten myötä toimijat jakautuvat jatkossa toimijoihin ja toimitusketjussa alempana sijaitseviin toimijoihin, mikä on vaikuttanut myös rikoslaissa säädettäväksi ehdotetun metsäkatorikosta koskevan sääntelyn perusteluihin. Käytännössä EU:n metsäkatoasetukseen tehdyt uudet muutokset ovat pitkälti kevennyksiä toimitusketjussa alempana sijaitseville toimijoille sekä pienemmille toimijoille. Tämä heijastuu myös kansalliseen sääntelyyn ja seuraamusjärjestelmään.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että ympäristörikosdirektiiviä koskevan hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyssä otetaan huomioon metsäkatolainsäädäntöä koskeva hallituksen esitys, joka on tarkoitus antaa eduskunnalle 8.10.2026. Kyseisen sääntelyn olisi tarkoitus tulla voimaan EU:n metsäkatoasetuksen soveltamisen mukaisesti 30.12.2026.

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

**Vieraslajirikos**

Esityksessä esitetään säädettäväksi vieraslajirikoksesta (rikoslain 48 luvun 4 g §). Ehdotettu 4 g § olisi uusi rangaistussäännös.

Uudessa säännöksessä edellytetään direktiivin mukaisesti, että teko olisi omiaan aiheuttamaan huomattavaa vahinkoa ympäristölle taikka kuoleman, vakavan vamman tai vakavan sairauden ihmiselle. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että esityksessä on annettu tarkemmat tulkintaohjeet ympäristölle aiheutettavan huomattavan vahingon arvioinnille. Perusteluissa todetaan muun muassa, että arvioinnissa merkitystä olisi sillä, olisiko teossa kyse sellaisesta haitallisesta vieraslajista, jota ei esiinny entuudestaan Suomessa. Lisäksi perusteluissa viitataan siihen, että haitallisen vieraslajin päästäminen vesistöön voi aiheuttaa huomattavaa vahinkoa ympäristölle, koska mereen tai muuhun vesistöön päässyttä vieraslajia ei ole aina mahdollista poistaa eikä vahinkoa estää.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että rangaistussääntely ehdotetaan koskemaan myös kansallisesti merkityksellisiä haitallisia vieraslajeja. Kansallisesti merkityksellinen haitallinen vieraslaji voi olla yhtä haitallinen ympäristön kannalta kuin EU:n vieraslajiluetteloon kuuluva laji. Kansallisesti haitallista merkityksellistä vieraslajia koskevaa tekoa, esimerkiksi sen päästämistä ympäristöön, on pidettävä yhtä moitittavana kuin EU-vieraslajia koskevaa tekoa. Myös sääntelyn johdonmukaisuuden kannalta kansallisesti merkityksellisiä haitallisia vieraslajeja koskevat teot on perusteltua sisällyttää rangaistussäännökseen.

Maa- ja metsätalousministeriö näkee tärkeänä, että hallussa pitämistä koskevaa tekotapaa täsmennetään esityksessä. Esityksen mukaan hallussa pitämisellä tarkoitettaisiin sellaista vieraslajin pitämistä henkilön hallinnassa tai käytössä, joka ilmenee nimenomaisin, hallintatahtoa osoittavin toimenpitein, kuten vieraslajin säilyttämisen kannalta olennaisia järjestelyjä ja toimia tehden. Säännöksessä tarkoitettua hallussapitoa ei puolestaan olisi passiivisena pysyminen tilanteessa, jossa haitallinen vieraslaji kasvaa henkilön määräysvallassa olevalla kiinteistöllä.

Kansalliselle vieraslajisivustolle vieraslajit.fi on koottu suomalainen vieraslajitieto. Vieraslajit.fi-sivuston tarkoituksena on auttaa tunnistamaan ja torjumaan haitallisia vieraslajeja. Vieraslajit.fi-sivustoa ylläpitää Luonnonvarakeskus, ja sen teknisestä toteutuksesta vastaa Luonnontieteellinen keskusmuseo (Luomus). Maa- ja metsätalousministeriö korostaa toimivan ja kattavan vieraslajisivuston tärkeyttä. Haitallisten vieraslajien tunnistaminen tulee entistä tärkeämmäksi niitä koskevien rangaistussäännösten myötä. Kansalaisten ja toimijoiden on voitava saada ajantasaista ja luotettavaa tietoa haitallisten vieraslajien tunnistamiseen sekä niiden torjumiseen. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että sivuston rahoitus turvataan kasvavia tietotarpeita ajatellen. Sivuston ylläpidon ja sitä edellyttävän kehittämisen riittävää perusrahoitusta ei nykyisellään ole, eikä hankerahoitusta voida pitää riittävänä tärkeän sivuston ylläpitämisessä.

**Lopuksi**

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että esityksellä ei panna ympäristörikosdirektiivin velvoitteita täytäntöön täysimääräisesti. Rauhoittamattomien lintujen osalta ei panna täytäntöön ympäristörikosdirektiivin 3 artiklan 2 kohdan n alakohdan mukaista kriminalisointivelvoitetta koskien

lintudirektiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY) 1 artiklassa tarkoitettujen lajien yksilön tai yksilöiden tappamista, tuhoamista, ottamista ja hallussapitoa täysimääräisesti. Myöskään riistalintujen laitonta kauppaa koskevaa 3 artiklan 2 kohdan n alakohdan mukaista kriminalisointia ei panna täytäntöön täysimääräisesti.

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää oikeusministeriötä hyvästä yhteistyöstä ympäristörikosdirektiivin täytäntöönpanoa koskevan rikoslain muutosten ja metsäkatolainsäädännön valmistelussa ja yhteensovittamisessa.